

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ได้รับการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวจากภาครัฐ และมีผู้สนใจประกอบธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาเรื่อง แนวทางในการจัดทำบัญชีและการเสียภาษีอากรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการจัดทำบัญชีและการเสียภาษีอากรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านของวิธีปฏิบัติงาน รวมถึงภาษีอากรประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของธุรกิจนำเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำบัญชีและการเสียภาษีอากรที่ถูกต้องของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งในบทนี้จะเป็นการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ รวมถึงการอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษา และข้อเสนอแนะซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจนำเที่ยวและเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจประกอบธุรกิจนำเที่ยวต่อไป

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเกณฑ์ในการสำรวจข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 75 รายและทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 3 ราย ซึ่งเป็นข้อมูลจากธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ที่ขึ้นทะเบียนและนำส่งงบการเงินกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำนวน 128 ราย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยว

ผู้จัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้จัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้มีการจัดทำผังบัญชีขึ้นมาโดยกำหนดชื่อ เลขที่บัญชี และหมวดหมู่ของบัญชีต่างๆ ขึ้นเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการจำแนกบัญชีของรายการค้า ทำให้สะดวกและง่ายในการบันทึกบัญชีของผู้จัดทำบัญชี รวมถึงการจัดทำงบการเงินของธุรกิจนำเที่ยว

การจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มิได้มีการจัดทำด้วยการผสมผสานระหว่างวิธีที่จัดทำด้วยระบบมือ และใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดทำบางส่วน รวมถึงการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีบางระบบ เช่น ระบบเงินเดือน เป็นต้น มาใช้

มีธุรกิจนำเที่ยวเพียงส่วนน้อยที่นำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีขายในท้องตลาดทั่วไป คือ โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Quick Book

ธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีการนำระบบการออกแบบเอกสารและแบบฟอร์มเข้ามาใช้ภายในกิจการ เนื่องจากขอบเขตของการดำเนินงานต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างแผนกต่างๆ ดังนั้นจึงมีการออกแบบเอกสารแบบฟอร์มและสมุดบัญชีต่างๆ เพื่อการปฏิบัติและความเข้าใจที่ตรงกันในกรณีที่มีการใช้เอกสารร่วมกันระหว่างแผนก รวมถึงเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการจัดทำบัญชี โดยแบบฟอร์มเอกสารและสมุดบัญชีต่างๆ มีการควบคุมด้วยการให้ลำดับเลขที่เอกสารล่วงหน้า สมุดบัญชีที่ธุรกิจนำเที่ยวนำมาใช้ในการจัดทำบัญชี ได้แก่ สมุดรายวันทั่วไป สมุดรายวันซื้อและจ่ายเงิน สมุดรายวันขายและรับเงิน สมุดรายรับ สมุดรายจ่าย สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไปและแยกประเภทย่อย สมุดทะเบียนคุมบัญชีต่างๆ แผนกการเงินของธุรกิจนำเที่ยวจะจัดทำใบสำคัญรับเงินขึ้นมาทุกครั้งในกรณีที่มีการรับเงินและให้หัวหน้าแผนกบัญชีเซ็นต่ออนุมัติการรับเงินและใช้เป็นหลักฐานประกอบการลงบัญชีในสมุดรายวันรับเงินและขาย ในการจ่ายเงินก็เช่นเดียวกันแผนกการเงินมีการจัดทำใบสำคัญจ่ายเงินขึ้นมาทุกครั้งเมื่อมีการจ่ายค่าใช้จ่าย ทั้งค่าใช้จ่ายที่จ่าย ณ แผนกการเงิน ค่าใช้จ่ายที่จ่ายด้วยระบบเช็ค รวมถึงการจ่ายชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

ธุรกิจนำเที่ยวเป็นธุรกิจให้บริการ ดังนั้นจึงใช้เกณฑ์คงค้างในการรับรู้รายการทั้งส่วนของรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ ธุรกิจนำเที่ยวจะรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทันทีที่เกิดรายการไม่ว่าจะได้รับการชำระเงินและมีการจ่ายชำระหนี้หรือไม่

ธุรกิจนำเที่ยวมีวิธีการบันทึกบัญชีด้วยระบบบัญชีคู่ คือ บันทึกบัญชีทั้งด้านเดบิตและเครดิตลงในสมุดรายวันที่เกี่ยวข้อง การบันทึกบัญชีในส่วนของรายได้จะทำการบันทึกโดยจำแนกตามชื่อที่มาของรายได้ และการบันทึกบัญชีในส่วนของการจ่ายจะทำการบันทึกโดยจำแนกระหว่างค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการนำเที่ยวที่เรียกว่า ต้นทุนบริการ และค่าใช้จ่ายส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจนำเที่ยวที่เรียกว่า ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

ธุรกิจนำเที่ยวมีการควบคุมภายในด้วยการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างแผนบัญชีและแผนกการเงินออกจากกัน รวมถึงมีการจ่ายค่าใช้จ่ายเล็กน้อยด้วยการตั้งวงเงินสต็อกย้อยให้แก่ผู้รักษาเงินสต็อกย้อย สำหรับค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนมากจะทำการจ่ายชำระด้วยเช็ค โดยมีหัวหน้าแผนกบัญชีซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของธุรกิจนำเที่ยวมีอำนาจในการเซ็นอนุมัติการจ่ายเงินด้วยเช็คทุกครั้ง นอกจากนี้ผู้มีอำนาจหรือหัวหน้าแผนกบัญชียังทำหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติงานของแผนกบัญชีและแผนกการเงิน และมีอำนาจหน้าที่ในการรับเงินเพียงผู้เดียว แผนกการเงินจะไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกำรับเงิน นอกจากนี้ธุรกิจนำเที่ยวมีการควบคุมเงินทรองจ่ายที่สำรองจ่ายให้แก่มัคคุเทศก์ในการให้บริการนำเที่ยวด้วยการจัดทำสมุดคุมสำรองจ่ายรายตัวมัคคุเทศก์ และควบคุมการจ่ายเช็คด้วยการจัดทำทะเบียนคุมเช็ค

รายงานทางการเงินที่ธุรกิจนำเที่ยวจัดทำขึ้นได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบดุล งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น ในการแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานของธุรกิจนำเที่ยวที่ผ่านมา และฐานะการเงิน ความมั่นคงของธุรกิจนำเที่ยวภายใต้เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง และใช้เกณฑ์คงค้างในการจัดทำรายงานทางการเงิน งบกำไรขาดทุนของธุรกิจนำเที่ยวสามารถจัดทำได้ทั้งแบบขั้นตอนเดียวและหลายขั้นตอน โดยที่งบกำไรขาดทุนแบบขั้นตอนเดียวนั้นจะเป็นรูปแบบการนำเสนอรายได้ ค่าใช้จ่ายและกำไรขาดทุนของธุรกิจนำเที่ยว ในขณะที่งบกำไรขาดทุนแบบหลายขั้นตอนนั้นมีรูปแบบที่นำเสนอด้วยการนำรายได้หักด้วยต้นทุนบริการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการนำเที่ยวจะทำให้ทราบถึงกำไรขั้นต้นจากการให้บริการนำเที่ยว ซึ่งให้ประโยชน์แก่ผู้บริหารในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด การตั้งราคาและการควบคุมค่าใช้จ่ายของธุรกิจนำเที่ยวได้ การจัดทำรายงานของธุรกิจนำเที่ยวมีการจัดทำโดยเปรียบเทียบ 2 ปี คือเปรียบเทียบระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อนหน้า รวมถึงการจัดทำหมายเหตุประกอบงบการเงินเพื่อชี้แจงรายละเอียดของรายการที่อยู่ในงบการเงิน ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่องของการนำเสนองบการเงิน

นอกจากนี้เพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจนำเที่ยวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจนำเที่ยวได้นำเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นมาใช้ภายในการดำเนินงานของธุรกิจนำเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ คอมพิวเตอร์

และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี อินเทอร์เน็ต เครื่องรูดบัตรเครดิต โทรสารและเครื่องถ่ายเอกสาร

1.2 การเสียภาษีอากรของธุรกิจนำเที่ยว

ธุรกิจนำเที่ยวที่ดำเนินกิจการในรูปแบบของนิติบุคคลมีหน้าที่ในการยื่นแบบชำระภาษีดังนี้ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีโรงเรือน และที่ดิน ภาษีป้าย ซึ่งรูปแบบการคำนวณภาษีแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ผู้ทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีของธุรกิจนำเที่ยวแต่ละประเภท และในส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น ความรับผิดชอบในการออกไปกำกับภาษีขายของธุรกิจนำเที่ยวจะเกิดขึ้นเมื่อธุรกิจนำเที่ยวได้รับชำระเงิน และสิทธิที่ธุรกิจนำเที่ยวจะสามารถนำไปกำกับภาษีซื้อนั้นมาเป็นภาษีซื้อเพื่อหักออกจากภาษีขายได้ต่อเมื่อได้จ่ายเงินชำระค่าสินค้าและบริการนั้น ผู้รับเงินจึงจะออกไปกำกับภาษีซื้อให้

ธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่มีแผนกบัญชีภายในกิจการจะมอบหมายให้สำนักงานบัญชีเป็นผู้คำนวณและยื่นแบบชำระภาษีให้โดยธุรกิจนำเที่ยวสามารถยื่นชำระภาษีได้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี ณ กรมสรรพากรในเขตพื้นที่ที่ธุรกิจนำเที่ยวตั้งอยู่ และยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีทางอินเทอร์เน็ต แต่การยื่นแบบผ่านทางอินเทอร์เน็ตนั้นธุรกิจนำเที่ยวต้องติดต่อกับธนาคารที่ธุรกิจนำเที่ยวมีบัญชีอยู่ในการหักบัญชีเพื่อชำระภาษีต่างๆ ซึ่งธุรกิจนำเที่ยวยังคงเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก หากมีข้อผิดพลาดในการยื่นแบบจะก่อให้เกิดปัญหาจึงไม่นิยมยื่นแบบด้วยวิธีนี้ ธุรกิจนำเที่ยวมีการยื่นแบบและชำระภาษีที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน ตรงเวลา เนื่องจากป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากการชำระภาษีไม่ถูกต้องและไม่ตรงเวลา คือ การเสียค่าปรับและเงินเพิ่มในอัตราที่กรมสรรพากรกำหนดไว้ และอาจต้องถูกประเมินภาษีย้อนหลังหากกรมสรรพากรตรวจสอบและพบข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชีและการยื่นชำระภาษีภาษีอากร

2. อภิปรายผลการศึกษา

ธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ประกอบด้วยแผนกต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานและนำพาธุรกิจนำเที่ยวให้ประสบความสำเร็จจากการประกอบธุรกิจดังนี้

ผู้จัดการที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานของธุรกิจท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ แผนก Booking ทำหน้าที่ในการรับสำรองและขายบริการต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว แผนก Operation ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดมัคคุเทศก์และคนขับรถให้เหมาะสมเพื่อบริการนักท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยว แผนก Representative ทำหน้าที่ในการให้บริการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ โดยประจำอยู่ตามโรงแรม แผนกบุคคลทำหน้าที่เกี่ยวกับการสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมให้แก่ธุรกิจนำเที่ยว แผนกมัคคุเทศก์ทำหน้าที่ในการให้บริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างประทับใจ แก่นักท่องเที่ยว แผนกคนขับรถทำหน้าที่ในการบริการขับรถด้วยความปลอดภัย รวมถึงอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว แผนกการเงินทำหน้าที่เกี่ยวกับการจ่ายเงิน พร้อมทั้งจัดทำเอกสารประกอบการรับเงินและจ่ายเงินเพื่อให้ผู้มีอำนาจหรือหัวหน้าแผนกบัญชีเซ็นอนุมัติ แผนกบัญชีทำหน้าที่ในการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นภายในธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนจัดทำงบการเงินของธุรกิจนำเที่ยว ผู้มีอำนาจหรือหัวหน้าแผนกบัญชีทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของแผนกการเงินและแผนกบัญชีรวมถึงหน้าที่ในการเซ็นอนุมัติการจ่ายเงินและการรับเงินที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว จากการศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลจากการศึกษาแนวทางในการจัดทำบัญชีและเสียภาษีอากรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า แนวทางในการจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จำเป็นต้องมีการกำหนดผังบัญชีอย่างเป็นระบบ การออกแบบแบบฟอร์มและสมุดบัญชีที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวให้ครอบคลุมการใช้งาน การปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่ได้กำหนดไว้ การจัดทำทางเดินเอกสารเพื่อเป็นแนวปฏิบัติทางด้านบัญชี รวมถึงการจัดทำงบการเงินเพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของธุรกิจนำเที่ยว และการยื่นแบบชำระภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของอารยา พัทธเมธา (2543) ที่ได้ศึกษาการบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวที่พบว่า ส่วนสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจนำเที่ยวบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานมีผลกำไรก็คือ มีระบบบัญชีที่เหมาะสมกับธุรกิจนำเที่ยว ให้ครอบคลุมขอบข่ายของงานทุกแผนกที่ต้องใช้ข้อมูลร่วมกัน รวมถึงการควบคุมภายใน การกำหนดสมุดบัญชีที่ใช้การบันทึกทางบัญชี วิธีการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ การรับรู้รายการตามเกณฑ์คงค้าง เพียงแต่การศึกษาของอารยา พัทธเมธา มิได้ศึกษาถึงการนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ภายในธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งอาจเนื่องจากในปีที่ทำการศึกษาของอารยา พัทธเมธา ยังมิได้มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในการจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยว รวมไปถึง

ทางเลือกใหม่ในการยื่นแบบผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่อารยา พัชรเมธา มิได้ศึกษาไว้เช่นกัน ซึ่งอาจเนื่องจากระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากรในช่วงเวลานั้นยังมิได้รองรับการยื่นแบบชำระภาษีทางอินเทอร์เน็ต

2.2 ผลจากการศึกษาแนวทางในการจัดทำบัญชีและเสียภาษีอากรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ธุรกิจนำเที่ยวนั้นมีการออกแบบแบบฟอร์มและสมุดบัญชีที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวให้ครอบคลุมการใช้งาน และมีการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นของธุรกิจนำเที่ยวลงในสมุดบัญชีที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของจรรยา ดาวลับเมฆ (2542) ที่ได้ศึกษาการบันทึกบัญชีของกิจการท่องเที่ยวที่พบว่า ธุรกิจท่องเที่ยวมีการบันทึกบัญชีรายการค้าที่เกิดขึ้นในธุรกิจท่องเที่ยวลงในแบบฟอร์มที่กิจการได้วางรูปแบบไว้ รวมถึงการปิดบัญชีเพื่อนำยอดคงเหลือของบัญชีต่างๆ มาจัดทำงบการเงิน และส่งให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสอบทานและให้ความเห็นเกี่ยวกับงบการเงิน เพียงแต่การศึกษาของจรรยา ดาวลับเมฆ (2542) มิได้กล่าวถึงการชำระภาษีของธุรกิจนำเที่ยวเนื่องจากทำการศึกษาเฉพาะการบันทึกบัญชีของธุรกิจท่องเที่ยวเท่านั้น

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาถึงแนวทางในการจัดทำบัญชีและการเสียภาษีอากรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จากการส่งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกพบปัญหาในเรื่องของระบบบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวไม่เป็นระบบค่อนข้าง สับสน การควบคุมภายในของธุรกิจนำเที่ยวมีไม่เพียงพอ เอกสารประกอบการลงบัญชีไม่ครบถ้วน อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดทำบัญชีไม่เพียงพอ รายการทางบัญชีมีจำนวนมากเกินกว่าการจัดทำด้วยมือ ไม่มีโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในการทำงานด้านบัญชี ไม่มีความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีที่เปลี่ยนไปและความรู้ความสามารถของพนักงานบัญชีมีไม่เพียงพอ

นอกจากนี้จากการศึกษาค้นพบว่าผู้ทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในกาปฏิบัติทางด้านงบบัญชีและการเสียภาษีอากรที่ถูกต้อง เช่น มีการใช้เกณฑ์เงินสดในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย การนำใบกำกับภาษีซื้อค่าน้ำมันของรถยนต์ที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 ที่นั่งมาเป็นภาษีซื้อ การกรอกแบบฟอร์ม ภ.พ. 30 ในส่วนของรายได้ค่าขนส่งในช่อง

ยอดขายทั้งสิ้นและช่องยอดขายที่เสียภาษีในอัตราร้อยละ 0 เป็นต้น จึงทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกประเด็น

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดทำบัญชีและการเสียภาษีอากรของธุรกิจนำเที่ยวที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้ได้ข้อเสนอแนะทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ระบบบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวและการควบคุมภายใน

จากการศึกษาพบว่า ระบบบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การจัดทำบัญชีมีความยุ่งยาก ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชีได้ง่าย ดังนั้นธุรกิจนำเที่ยวควรมีการวางระบบบัญชีภายในกิจการขึ้นมาให้เป็นระบบมาตรฐาน โดยที่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานต้องปฏิบัติตามอย่างตามระบบที่วางขึ้นมาเคร่งครัด การวางระบบบัญชียังต้องอาศัยการออกแบบเอกสารแบบฟอร์มและสมุดบัญชีต่างๆ ให้เหมาะสมกับงานภายในธุรกิจนำเที่ยว การจัดทำผังทางเดินเอกสารสำหรับการปฏิบัติงานด้านบัญชีการเงิน รวมถึงการนำระบบการควบคุมภายใน นอกเหนือจากที่ธุรกิจนำเที่ยวใช้อยู่มาใช้เพื่อให้ระบบบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การวางระบบบัญชีสำหรับธุรกิจนำเที่ยวต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานของธุรกิจนำเที่ยวและทางด้านบัญชี ซึ่งธุรกิจนำเที่ยวสามารถมอบหมายให้สำนักงานบัญชีเป็นผู้วางระบบให้หรืออาจมอบหมายให้แผนกบัญชีของกิจการเป็นผู้วางระบบ

3.2 เอกสารประกอบการลงบัญชีไม่ครบถ้วน

ในกรณีที่มีลูกค้าให้บริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวและเกิดค่าใช้จ่ายในการทำทัวร์ที่ผู้รับเงินเป็นบุคคลธรรมดา และไม่สามารถออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ธุรกิจนำเที่ยวได้ เช่น ค่าที่พัก บ้านเช่า ค่ารถสามล้อถีบ เป็นต้น ธุรกิจนำเที่ยวสามารถแก้ไขปัญหาด้วยการขอความร่วมมือจากผู้รับเงินในการขอถ่ายสำเนาบัตรประชาชนของผู้รับเงินและให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อการรับเงิน และกรณีที่เป็นสถานที่ที่ต้องใช้บริการบ่อยๆ ขอความร่วมมือให้ผู้รับเงินจัดเตรียมสำเนาบัตรประชาชนไว้ให้แก่ลูกค้า เพื่อที่ลูกค้าจะได้้นำหลักฐานนี้เบิกกับแผนกการเงิน และแผนกบัญชีใช้หลักฐานนี้ประกอบการลงบัญชี วิธีการนี้อาจใช้ร่วมกับการที่ธุรกิจนำเที่ยวจัดเตรียมแบบฟอร์มใบสำคัญรับเงินเปล่าให้แก่ลูกค้าเพื่อมอบให้แก่ผู้รับเงินเป็นผู้กรอกลงลายมือชื่อเป็นผู้รับเงิน และแนบกับสำเนาบัตรประชาชนของผู้รับเงิน

3.3 ธุรกิจนำเที่ยวมีรายการค้าจำนวนมาก

เนื่องจากธุรกิจนำเที่ยวมีปริมาณรายการค้าในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้การจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวที่จัดทำด้วยระบบมือล่าช้า และอาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย ดังนั้นธุรกิจนำเที่ยวควรนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำบัญชีเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ อำนวยความสะดวก และเก็บรักษาข้อมูลให้แก่แผนกบัญชี เช่น การนำโปรแกรม Excel มาช่วยในการจัดทำรายงานภาษีซื้อ-ภาษีขาย บัญชีแยกประเภท รวบรวมรายละเอียดการให้บริการนำเที่ยวเพื่อเรียกเก็บเงินจากบริษัทตัวแทนจัดนำเที่ยว เป็นต้น โดยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ควรเพียงพอต่อความต้องการใช้ของแผนกบัญชีและแผนกการเงิน โดยมีการแบ่งแยกการใช้งานคอมพิวเตอร์ของแต่ละแผนกออกจากกัน นอกจากนี้ควรเชื่อมต่อระบบ LAN สำหรับการเข้าถึงข้อมูลที่อยู่บนเครื่องในกรณีที่มีการใช้ข้อมูลที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ร่วมกันระหว่างแผนกบัญชีและแผนกการเงิน และควรเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตกับคอมพิวเตอร์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่แผนกบัญชีในการสืบแบบและชำระภาษีทางอินเทอร์เน็ต การดาวน์โหลดแบบฟอร์มภาษีต่างๆ รวมถึงการค้นหาข้อมูลทางการบัญชีด้วย

นอกจากนี้ธุรกิจนำเที่ยวที่มีปริมาณรายการค้าที่น้อยถึงปานกลางสามารถนำโปรแกรมสำเร็จรูป Quick Book และ Easy Acc มาใช้ในการจัดทำบัญชี เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่ใช้งานง่ายและช่วยจัดทำบัญชีจนถึงการจัดทำรายงานทางการเงินในโปรแกรมเดียว สำหรับธุรกิจนำเที่ยวที่มีขนาดของกิจการค่อนข้างใหญ่และมีรายการค้าที่มีปริมาณมาก ควรจะทำการลงทุนในด้านของระบบสารสนเทศทางการบัญชี กล่าวคือ ควรทำการจัดจ้างโปรแกรมเมอร์พร้อมทั้งสำนักงานบัญชีในการวางระบบบัญชีที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำโดยเฉพาะของแต่ละกิจการ ซึ่งการลงทุนในลักษณะนี้ต้องเสียต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นจำนวนมาก ระบบที่วางขึ้นมาใหม่นั้นจะเหมาะสมกับการดำเนินงานของธุรกิจหรือไม่ ต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านบัญชีให้ความช่วยเหลือ ซึ่งแจ้งความต้องการใช้งานให้แก่โปรแกรมเมอร์เพื่อจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีให้เหมาะสมกับระบบงานได้ ทั้งนี้การอบรมการใช้ระบบใหม่เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผู้ใช้งานมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การจัดทำบัญชีเป็นไปอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ควรจัดทำคู่มือของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีไว้ให้ผู้ใช้งานระบบได้ทำการศึกษาและทบทวนเพื่อให้เกิดทักษะการใช้งานที่ถูกต้องด้วย

3.4 พนักงานบัญชีขาดความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชี

ธุรกิจนำเที่ยวควรให้ความสำคัญกับผู้ทำบัญชีของกิจการ เนื่องจากผู้ทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อนให้การปฏิบัติงานด้านบัญชีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นธุรกิจนำเที่ยวควรสนับสนุนให้ผู้ทำบัญชีของกิจการเข้าร่วมอบรมการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง (CPD) ทุกปีเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีที่มีการปรับเปลี่ยน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการบัญชีนั่น ในการนำมาใช้กับการจัดทำบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวให้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี รวมถึงการส่งผู้ทำบัญชีเข้าร่วมอบรมทางด้านภาษีที่กรมสรรพากรจัดขึ้นเพื่อปรับความรู้ของผู้ทำบัญชีให้ทันกับกฎหมายภาษีอากรที่เปลี่ยนแปลงไป

4. ข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลทางด้านบัญชีและระบบบัญชีของธุรกิจนำเที่ยวที่เข้าสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในฐานะเป็นพนักงานของกิจการธุรกิจนำเที่ยว และเนื่องจากนโยบายของธุรกิจนำเที่ยวถือว่าข้อมูลทางการบัญชีของกิจการเป็นข้อมูลที่ต้องปกปิดและถือเป็นความลับของกิจการ ดังนั้นในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีข้อจำกัดในการเข้าสัมภาษณ์ทำให้ข้อมูลที่เข้าสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้เป็นข้อมูลทางการบัญชีที่ทั่วไปที่ธุรกิจนำเที่ยวที่เข้าสัมภาษณ์จะให้ข้อมูลได้เท่านั้น